

www.baachakhan.com

ديبا مشالونه

Handwritten text in red ink: "Mun bey" and "1912".

Ketabton.com

www.baachakhan.com

دبايا مشالونه

تولونكى: عبدالله نجتانى

دقومونواو قبيلودچار و وزارت
دنشرا تو او فرهنگى چار و رياست

۱۴۰۸ هـ. ق

EUREKA OLD BOOKS

Opp: Islamia College
Unit: Road, Peshawar.

دبابا مشالونہ

دچاپ حای - دولتی مطبعہ - کابل

دچاپ شمیر - ۵۰۰۰۰

دچاپ نیتہ - ۱۳۶۶ھ ش

دچاپ مہتمم - محمد انور شمسہ خیل

www.baachakhan.com

فخر افغان بآبادكار، عمل او خدمت ميرى پير
دكار او زيار، مينى او محبت، ورورى اوروا-
دارى، عدل او انصاف په باره كښې ډيرڅه ويلي او
ليكلي دي .

بره خبره يې د انسانيت د لارې بله ډيوه ده .
مونږ به يوڅو غښې څلاند، لارښوونكي او لافاني مشالونه
د خپلو عزيزانو وروڼو د ژوندانه په لار كښيږدو .
گوډې نزل يې پرې بې خطرې شي او منزل ته زور سيزي .
سا سوځد مينه بختاني

د قومونو د ژوندی کولو او بیدارولو د پاره د اې
کسان په کار دي چه بي غرضه وي . ديانته دار
وي . ايماندار وي او د خداي د پاره خپل
قام خدمت ته تيار وي . چه د ارسې
کسان په کوم قام کېنې پيداشي نو د هغوی
په کوښښونو هغه قام کېنې مينه ، محبت ،
همدردی ، وروري او عزيزولي پيدا
شي . هغه قام آباد شي .

مونز خدایي خدمتگار یو . مونز د مخلوق

د فایده ی او آرام دپاره په خانو نو

تکلیف تیروو . ز مونز کار خدمت انیسې

ده . اگر که خلق مونز سره هر څه سلوک

کوي . مونز به د چانه د بدلې د اغشتو

کوښښ نه کوو . ز مونز فرض

درگذراو صبر دی .

www.baachakhan.com

ز موزون و دنیاہ ظلم و ک کول دی و انظوم
د ظالمہ خلاصول دی کہ ظالم ز موزور او مسلمان
عم وی

خدایی خدمتگار حان خدایی خدمتگار
وایی بلیکن خدائی خدمت ضرورت نشسته

دخدای خدمت دهنده مخلوق خدمت دی

اود خدای مخلوق یوازی مسلمانان ندی

تول دهنده مخلوق دی، که ہندودی، کہ سکھ

دی کہ عیسایی دی .

موز پستانه خدای کار او خدمت به
ته و ایو چه بی دکومی طبعی، غرض او
اجرت نه د خدای دپاره کوو. او
خدای خو خدمت ته ضرورت نه لری
د خدای د مخلوق خدمت د خدای
خدمت دی.

موتز دخلکو د پوهولو او پښې د مېنې، محبت
ورورې او قامولې د پيدا کولو، د تسليم
د شوق د پيدا کولو او د قام نه د غلطو رسمونو
اور و اجونو دورک کولو او د قامي مدرسو پاره
د مرستو د حاصلولو په غرض کلي په کلي، کور په
کور دورې شروع کړې، او په خلکو کې موشوند
او اجاس پيدا کړ. زما د دورونه پيرنگي
سره ويره پيدا شوه...

د انجمن اصلاح افغانه لومړنۍ دورې

دخدا می دیاره او د خپل مظلوم قوم
د خاطره خپل سینه د بغضونو کینو
او پروښونو پاک کړی .
ولی چه دی خپل سیزونو مونز تباہ
کړی او برباد کړی یو .

کہ چیری تا سو بہ رستیا سرہ د
خیل قوم او ملک زرغونول غواہی
نود غنم ددانی بہ شان خیل خانو نہ ۔
خاوری کرہی ولی چہ کومی پوری
یوی دانی خان خاوری کرہی نہ
وی ، زرغونسیدی نہ شی ۔

حقيقت دادی چه یوازی قانون د
ملک اصلاح کولی نه شی اونه امن قایموی
شی . د خلقو زهرونو بدلولو ضرورت دی . نه خسته
پوری چه د خلقو زهرونه بدل نه شی جرمنه کمیدی
نه شی .

د خلقو زهرونه صرف خدایي خدمتگاری تحریک
بدلوی شی . سومره چه دا تحریک خورشی
هومره به د خلقو په زهرونو کبسی تبدیلی راجی او
ددې لازمی نتیجه به په ملک کبسی امن و

امان وی .

۱۰

... چه په دلو کښې اختلاف پیداشي
که ډیر ښه او زور وړ خلک وي هم ،
بی کاره شي او دهنومی طاقت دیو بل په
غور خو لوی کښې صرف شي .
په خدمت کښې اختلاف نه راځي
اختلاف د خود غرضی نه پیدای

کجزي .

۱۱

زه چه هر شه دخیل خان دیاره خوبوم بجه
دخیلو ملگرو دیاره هم خوبوم .

زه اکثر خیلو ملگروته و ایم چه زما پتقریر
تحریر، خبرو، رویه اوسلوک کجیبه چه کوم نقص
وینی، دهغونه به ما خبرومی او شه وخت
چه هغومی مادخیلو غلطونه خبردار کری،

نوزه دهغومی شکریه ادا

کوم او دهنی اصلاح

کوبنشین

کوم

۱۲

تشدد نہ نفرت

عدم تشدد نہ محبت

پیدا کبری

انسان ہم یو عجیبہ چیز دی . شہ وخت
چہ دی کمزوری شی او ہمت بایلی ، نو
یاد خنپلی کمزوری او بی ہمتی د پتولو
د پارہ قسما قسما حیلی او حوالی
لہوی

۱۴

حقیقت دادی چه دامنول آسمانی مذہبونه

دخدای مذہبونه دی او دنیا تہ و اتفاق،

میلنی او محبت او دخدای مخلوق آرام

او خدمت دپاره راغلی دی .

دہریو مذہب پیرو دافرض دی چه دخدای مخلوق

لہ منح نہ کر کہ او نصرت لیری کری او عینہ او محبت

پکیننی پند کری او دودیل سرہ اعداد و کری .

خونوز ددی حقیقت نہ چا خبر کری نہ یو .

حقیقت دادی چہ ن پہ مد سب
ہم سرمایدار و خلی سرمایہ زور قبضہ
کری دہ ... رستینی خدای مد سب
خود مخلوق خدمت دی . مینہ دہ .
محبت دی . انصاف دی .
عدالت دی .

اختلاف را می همیشه په خلقو کښې وی.
اختلاف را می ته بد خوښ نه دی. رسول اکرم
خودامت اختلاف را می ته رحمت وېلی دی.
لیکن په موجوده وخت کښې زموږ د مسلمانانو او بیا
خاص کر زموږ د پښتنو اختلاف را می رحمت
دی. زموږ د اختلاف را می همیشه ذاتیات
جوړېزې او د دې ذاتیاتو په وجه، که
چیرې د پښتنو تاریخ وگورئ، نو همیشه
تباہ شوی او برباد

شوی دی

لینن په خپل کتاب کښې لیکي چه د سنه
(۱۹۰۵) د انقلاب زموږ ډیر ملگري

موتږ سره د سنه (۱۹۱۷) په انقلاب
کښې نه وو بلکه زموږ مخالف وو.

ولی چه په دغه وخت کښې هغوی

وکیلان ، داکتران ، انجینران

جوړ شوي وو او

وړوکی مریه داران

شوي

وو

۱۸

زما خیال و رخ په وړخ د جنکو تعلیم او تربیت
طرف ته زیاتېږي. وی چې زه دا خبره دخل قوم د
پاره خطرناکه گڼم چه ملکانونه خودی تعلیم وگرځی شي
او جنکی ردي د علم نه محروم پاته شي. چه ددی نتیجه
به داوی چه زموږ ملکانونه خو به اول جاهلانو بسخو
سره و دونه نه کوی او که چیری و هم کړی نو اکثر بی کور
سمون نه خوری او همیشه به گپنی کش مکش وی. چه
ددی زموږ ملک او قوم ته دیو لوی نقصان
در سید واندیشه ده

... پستی او بلندی په عمل دوه . که دچا
عمل پست دی هغه نړوي که نښه په کار دی
چه پست وگنل شي او دچا عمل چه اوچت
وی نړوي که نښه په کار دی چه په درانه نظرونه
وگنل شي .

خدای خور او نښه د دنیا د آبادی دوه
ملگری پیدا کړی دی او د بشریت د گاډی دا
دوه پایې دی د گاډی په یوه پایه نه نشي

چلیدی .
۲۰

www.baachakhan.com

زمونزد پندستونجی اودیری پاک منی سیمت زکی
اودوادری دی اودیری حضرت سگاری بی دی

۱۱

پہ جیلخانہ کبھی ما دخیل قوم یہ حالات تو
بانڈی پہ نہ شان سرہ غور کریں۔ زہ
پہ دی نتیجہ ورسیدم چہ پہ دنیا کبھی ہر شیخ
قوم بغیر در پی بی نہ ترقی کو لی نہ شی
او پہ ہر قوم کبھی علوم اور فنون پیدا
کیدی نہ شی .

يوه ورخ زه دامان الله خان ملاقات له تلی
وم ډیرې خبرې مې ورسره وشوې. په خبرو خبرو
کښې مې پاته داووی: تاله ترکی درجې، فارسي درجې
اونورې پېم "دخي" خو خپله ژبه درجې. زما خبرې ته
هغه بلندي ډیر اثر وکړ او و وعده یې راسره وکړه چې زده
کوم به یې بلکه چې له افغانستان نه و ایل شو، زه به یې ته
دده لیدو ته ورغلم. نو هلته یې په سپنتو کښې خبرې وکړې.

دعایم یافته کسانوسره بهی چه در بی
په باره کنسی خبری و کرمی راته به بی ویل چه پستو
لا دته ژبه ده؟ په دی کنسی علم نشته. ما
ویل چه ملکه دانوری ژبی خود آسمانه نه دی
را کوزی شوی. دهری ژبی ویونکو خپلی
ژبی ته ترقی و کرمی ده. پستو چه خپلی ژبی ته
توجه نه ده کرمی، دی کنسی د پستو ژبی ته
گناه ده؟ او دا خو زما اوستا گناه ده.

انقلاب مندی کار او دومره آسان خبر

ندی .

انقلاب دسری سینی کاردی .

انقلاب علم او پوهه غواړی .

انقلاب عالمان او پوهان غواړی چه دیوی

سره قام وروزی او انقلاب ته پی اباده کړی .

د انقلاب دپاره د اشخاصو

ضرورت دی .

بادشاهي خراب شي دمي او د قوم او
ملک پکښې ډير نقصان دى. که چيرې
نن يو بادشاه بڼه هم وي نو سبا به يې زوى
بادشاه وي، نو شوک ويلي شي چه کوندى به
به هم بڼه وي. او بادشاهان کله دخپل قوم ترقي
غواړي؟ ولې چه هر وخت دا خيال کوي چه
که داخلک پوه شول نو ما به ليرى کوي. نو به
هر وخت د قوم د پوسې په لاره کښې
خښه اچوي.

موزبادشاهان جو رول نه خواهو بادشا
مانو ته موضوعت نشته . زمونز به يوشروي او قوم
په رايه اورضا او مشوره به وي . او سغه سري وي
چه د قوم خدمتگار وي . دخان ، غريب او ميامل
فرق نه وي . بلڪه هر سغه سري به وي چه سغه نيك او
ايماندار او د قوم او ملك خير خواه وي . تڪليفونه او
قرباني او دير خدمت يي د قام او ملك گهري
وي او چه د دي مشري اهليت او پويه هم مڪيني وي
زمونز حڪومت به د جماعت (حزب) تابع وي
جماعت به د حڪومت تابع نه وي .

د املک (پښتونخوا) زموږ د ټولو پښتونو
د مې . نوموړي یو سړی نه خان کوو. زموږ
په کورنۍ کې داوی چې ټول خانان کړو. او
دا سې حکومت به جوړوو چې هغه کښې مساوات
وي او د ټولو خلکو پکښې یوشان خیر و فایده وي .
که پوره وي او که سپوره وي په شکر کې به وي. من
انصاف وي . زموږ به د ټول قوم یو جگر وي
او د پې په خوبه به یو صدر وي .

دخدا می دپاره پستو!
تاسو یوشی، خیل کور جو رکړی،
د اړی جیبی ذاتیات اود بنسټی
پر زدی، نو دین به مو هم بنه شی
او په دنیا به هم آباد او آسوده
شی.

www.baachakhan.com

پہ حضرت کی اختلاف نہ راہی
اختلاف نہ ہو عظیمی ہدایتی

۲۱

www.baachakhan.com

پتھ پورہ وی کے سپورہ وی دے تھو لودی پویشان وی

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**